

DYY-004-004203

Seat No. _____

M. Ed. (Sem. II) (CBCS) Examination

May / June - 2015

**Philosophical & Sociological
Foundations of Education (Sec. II)**

Faculty Code : 004

Subject Code : 004203

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) વિભાગ-1ના બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) વિભાગ-2ના પ્રશ્નોના માંગ્યા મુજબ ઉત્તર લખવા.
(3) બંને વિભાગના ઉત્તરો મુખ્ય ઉત્તરવહીમાં જ લખવા.

- Instructions :** (1) All Questions are compulsory in Section-I.
(2) Do as directed for Questions of Section-II.
(3) Write both the sections in Main Answer Book.

વિભાગ-1 M.C.Q

- 1 નીચે આપેલાં પ્રશ્નોના ઉત્તર પ્રત્યેક પ્રશ્નોની નીચે આપેલાં ચાર વિકલ્પમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી આપો. 20
- (1) સમાજશાસ્ત્રનાં સિદ્ધાન્તોનું શિક્ષણમાં વિનિયોગ એટલે....
- (A) શિક્ષણ અને સમાજ (B) સમાજશાસ્ત્રનું શિક્ષણ
(C) શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર (D) આ પૈકી એક પણ નહીં
- (2) 'શાળા સમાજની લઘુ આવૃત્તિ છે' આ વિધાન કોનું છે?
- (A) જીન જેક રૂસો (B) જહોન ડ્યૂઈ
(C) જહોન લોક (D) આ પૈકી કોઈ નહીં
- (3) 'ધર્મ એટલે સત્ય અને અહિંસા અથવા કેવળ સત્ય કહો તોય બસ થાય' આ વિધાન કોનું છે ?
- (A) ડો.રાધાકૃષ્ણન (B) ટાગોર
(C) શ્રી અરવિંદ (D) મહાત્મા ગાંધી
- (4) લોકશાહીની પ્રચલિત વ્યાખ્યા આપનાર કોણ ?
- (A) અબ્રાહમ લિંકન (B) જહોન કેનેડી
(C) જ્યોર્જ વોશિંગ્ટન (D) આ પૈકી કોઈ નહીં
- (5) નારીવાદ એટલે
- (A) સ્ત્રીઓ પ્રત્યે સન્માન (B) સ્ત્રીઓનાં અધિકારો અંગે જાગૃતિ
(C) સ્ત્રી-પુરૂષ સમાનતા નો સ્વીકાર (D) આ બધાં
- (6) અનુ આધુનિકતાવાદનું હાર્દ શું છે ?
- (A) ટેકનોલોજી (B) નવ વિચારનો સ્વીકાર
(C) ઈતિહાસનું પુનરાવર્તન (D) આ પૈકી કોઈ નહીં
- (7) રામકૃષ્ણ મીશનની પ્રવૃત્તિઓ કઈ છે ?
- (A) આફત સમયે રાહત કાર્ય (B) શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓ
(C) આ બંને (D) આ પૈકી એક પણ નહીં
- (8) 'શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્ર કેળવણી અને સમાજ વચ્ચેનાં સંબંધોનો અભ્યાસ છે'. આ વિધાન કોનું છે ?
- (A) ઓટાવે (B) બ્રાઉન
(C) જહોન ડ્યૂઈ (D) આ પૈકી કોઈ નહીં

- (9) ગુજરાતનો કયો વિસ્તાર પાંડુરંગ શાસ્ત્રીની સ્વાધ્યાય પ્રવૃત્તિઓથી વધુ પ્રભાવિત છે ?
- (A) સૌરાષ્ટ્રનાં દરિયાઈ કાંઠાનો વિસ્તાર
 (B) ઉત્તર ગુજરાત
 (C) દક્ષિણ ગુજરાત
 (D) આ પૈકી કોઈ નહીં
- (10) નીચેના વિધાનો પૈકી કયું વિધાન સાચું છે ?
- (1) સંસ્કૃતિ અને સભ્યતા બંને એકજ છે.
 (2) સંસ્કૃતિ, સભ્યતાનો એક ભાગ છે.
- (A) વિધાન નં.(1) સાચું છે. (B) વિધાન નં.(2) સાચું છે.
 (C) બંને વિધાન સાચા છે. (D) બંને વિધાન ખોટા છે.
- (11) બિન સાંપ્રદાયિકતા એટલે.....
- (A) પ્રત્યેક ધર્મને સરખું મહત્વ
 (B) સર્વધર્મ સમભાવ
 (C) રાજ્યનો કોઈ ચોક્કસ ધર્મ નહીં
 (D) આ બધાં
- (12) નીચે પૈકી કયું મહાત્મા ગાંધીનું સામાજિક પ્રદાન નથી ?
- (A) ગ્રામોદ્ધાર પ્રવૃત્તિઓ (B) અસ્પૃશ્યતા નિવારણ
 (C) ઔદ્યોગિક ક્રાન્તિ (D) આ બધાં
- (13) ભારતમાં અતિ ગરીબ વર્ગને શું સંકેત આપવામાં આવેલ છે ?
- (A) અત્યંત ગરીબ વર્ગ (B) ગરીબી રેખા હેઠળનો વર્ગ
 (C) અનામત નીતિ હેઠળનો વર્ગ (D) આ પૈકી કોઈ નહીં
- (14) ભારતનું અર્થતંત્ર સૌથી વિશેષ શાનાથી પ્રભાવિત છે ?
- (A) ઉદ્યોગો અને ટેકનોલોજી (B) શહેરી બેકારી
 (C) ગ્રામ્ય કૃષિ (D) નાના પાયાનાં ઉદ્યોગો
- (15) આંતરરાષ્ટ્રીયતાવાદ અને વિશ્વબંધુત્વને મહત્વ આપનાર ભારતીય તત્ત્વજ્ઞાની કોણ ?
- (A) રવિન્દ્રનાથ ટાગોર (B) મહર્ષિ અરવિંદ
 (C) સ્વામી રામતીર્થ (D) આ પૈકી કોઈ નહીં

- (16) ધર્મ અને કેળવણી વચ્ચેની ઘનિષ્ટતા કયા શૈક્ષણિક હેતુમાં જોવા મળે છે ?
- (A) જ્ઞાન પ્રાપ્તિ (B) મૂલ્ય નિરૂપણ
(C) સર્વતોમુખી વિકાસ (D) આત્મ સાક્ષાત્કાર
- (17) ધર્મનો સંકુચિત અર્થ કયો ?
- (A) ધર્મ એટલે સંપ્રદાય (B) ધર્મ એટલે કર્મકાંડ
(C) ધર્મ એટલે સ્વર્ગ નર્કનો ખ્યાલ (D) આ બધા
- (18) ધર્મનું પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપ નીચે પૈકી કયું નથી ?
- (A) પૂજા (B) મંદિર
(C) કર્તવ્ય પાલન (D) આ બધાં
- (19) ભારત આર્થિક દ્રષ્ટિએ કેવો દેશ છે ?
- (A) વિકસિત (B) વિકાસશીલ
(C) અલ્પવિકસિત (D) અવિકસિત
- (20) રામકૃષ્ણ મિશનનું વડુ મથક કયું છે ?
- (A) બેલૂર મઠ કલકત્તા
(B) રામકૃષ્ણ આશ્રમ, રાજકોટ
(C) વિવેકાનંદ મેમોરિયલ રોક, કન્યા કુમારી
(D) નાલંદા વિદ્યાપીઠ, પટણા

વિભાગ-2

- 1 નીચે પૈકી કોઈ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 300 શબ્દોમાં લખો. 12
- (1) શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્રની વિસ્તૃત ચર્ચા નીચેના મુદ્દાઓનાં સંદર્ભમાં કરો.
- શિક્ષણના સમાજશાસ્ત્રની સંકલ્પના
 - શિક્ષણના સમાજશાસ્ત્રની ની લાક્ષણિકતાઓ
 - શિક્ષણના સમાજશાસ્ત્રનું વિષયવસ્તુ
 - ભારતીય સમાજ વ્યવસ્થાની લાક્ષણિકતાનાં સંદર્ભમાં શિક્ષણની ભૂમિકા.
- (2) ધર્મનો શાબ્દિક અને વ્યાપક અર્થ સ્પષ્ટ કરી ધર્મ અને કેળવણીની નિકટતા ચર્ચા તેમજ વિભિન્ન રાજ્ય વ્યવસ્થામાં ધર્મનું સ્વરૂપ કેળવણીનાં સંદર્ભમાં સ્પષ્ટ કરો.
- 2 નીચે પૈકી કોઈ બે પ્રશ્નનાં ઉત્તર આશરે 250 શબ્દોમાં લખો. 12
- (1) વિવિધ આર્થિક વ્યવસ્થા ધરાવતાં દેશોનાં અર્થતંત્રની ચર્ચા શિક્ષણનાં સંદર્ભમાં કરો.
- (2) લોકશાહીની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી લોકશાહી રાષ્ટ્રોની શિક્ષણ વ્યવસ્થા ચર્ચો.
- (3) મહાત્મા ગાંધીનું સામાજિક પ્રદાન તેમણે આણેલાં સામાજિક પરિવર્તન અને મૂલ્ય શિક્ષણનાં સંદર્ભમાં ચર્ચો.

- 3 ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈ પણ ત્રણ) 12
- (1) સ્વાધ્યાય પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા સામુદાયિક શિક્ષણ
 - (2) નારીવાદ : સંકલ્પના અને અગત્ય
 - (3) આંતરરાષ્ટ્રીયતાવાદ : સંકલ્પના અને જરૂરિયાત
 - (4) આવતીકાલનું શિક્ષણ અને તેના તાત્વિક આધારો.
- 4 નીચે આપેલા પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ઉત્તર સંક્ષેપમાં લખો. 14
- (1) શિક્ષણનાં સમાજશાસ્ત્રની કોઈ એક વ્યાખ્યા લખો.
 - (2) સંસ્કૃતિનો અર્થ આપો.
 - (3) વિવિધ આર્થિક સમાજ વ્યવસ્થાનાં નામો આપો.
 - (4) ધર્મની કોઈ એક વ્યાખ્યા આપો.
 - (5) અનુઆધુનિકતાવાદ એટલે શું ?
 - (6) રામકૃષ્ણ મિશનની પ્રવૃત્તિઓ લખો.
 - (7) કેટલીક રાજ્ય વ્યવસ્થા (પ્રણાલીઓ)નાં નામ આપો.

ENGLISH VERSION

Section - 1 MCQs

- 1 Answer the following MCQs by choosing proper alternatives given under each of : 20
- (1) The implication of sociological principles in Education means _____.
 (A) Education and society
 (B) Education and sociology
 (C) Sociology of Education
 (D) None
 - (2) 'School is a miniature of society' this statement is of _____
 (A) Jean Jaques Rousso (B) John Dewey
 (C) John Loke (D) None
 - (3) "Religion means truth & non violence or only truth is enough" this statement is of _____.
 (A) Dr. Radhakrishnan (B) Tagore
 (C) Sri Aurobindo (D) Mahatma Gandhi
 - (4) The factors definition of Democracy is given by _____.
 (A) Abraham Lincoln (B) John Kennedy
 (C) George Washington (D) None

- (5) 'Feminism' means _____
 (A) Respect towards women
 (B) Awareness about women rights
 (C) Acceptance of equality of men & women
 (D) All of these
- (6) What is central part of post modernism ?
 (A) Technology
 (B) Acceptance of new ideas
 (C) Repeation of History
 (D) None of these
- (7) Which are the activities of Ram Krishna Mission ?
 (A) Relief work at the time of calamity
 (B) Educational activities
 (C) Both of these
 (D) None of these
- (8) 'Sociology of Education is the study of relations between education and society' this is statement of _____
 (A) Ottaway (B) Brown
 (C) John Dewey (D) None
- (9) Which area of Gujarat is very much impressed by Swadhyay Activities of Pandurang Shastri ?
 (A) Coastal Area of Saurashtra
 (B) North Gujarat
 (C) South Gujarat
 (D) None of these
- (10) Which of the following statements is true ?
 (1) Culture and civilization both are same.
 (2) Culture is a part of civilization.
 (A) Statement No. (1) is true
 (B) Statement No. (2) is true
 (C) Both are true
 (D) Both are false.
- (11) Secularism means _____
 (A) Equal importance to each religion.
 (B) Sarva Dharm Sambhav
 (C) State does not favour any religion
 (D) All of these

- (12) Which of the following is not social contribution of Gandhiji ?
(A) Gramoddhar Activities
(B) Removal of untouchability
(C) Industrial Revolution
(D) All of these
- (13) Which title (code) is given to extremely poor class in India ?
(A) Extreme poor Class (B) Below poverty line
(C) Reserved policy class (D) None
- (14) By which of the following is Indian Economy most associated ?
(A) Industries and technology
(B) Urban unemployment
(C) Rural Agriculture
(D) Small Scale Industries
- (15) Which Indian philosopher promoted the ideas of Internationalism and fraternity ?
(A) Ravindranath Tagore
(B) Maharshi Aurobindo
(C) Swami Ramtirth
(D) None of these
- (16) The intimacy between Education and Religion can be seen in which educational Aim ?
(A) Knowledge attainment (B) Value inculcation
(C) All round development (D) Self realization
- (17) Which is narrow meaning of Religion ?
(A) Religion means creed
(B) Religion means rituals
(C) Religion means concept of Heaven & Hell
(D) All of these
- (18) Which of the following is not direct form of Religion ?
(A) Worship (B) Temple
(C) Duty (D) All of these
- (19) Which type of country economically is India ?
(A) Developed (B) Developing
(C) Underdeveloped (D) Undeveloped

- (20) Where is the Head Quarters of Ram Krishna Mission ?
(A) Belur Math, Culcutta
(B) Ram Krishna Ashram, Rajkot
(C) Vivekanand Memorial Rock, Kanyakumari
(D) Nalanda Vidyapith, Patna

Section - 2 (Descriptive Questions)

- 1** Answer any one of the following two questions in about **12**
300 words :
- (1) Discuss Sociology of Education in detail with reference to the following point.
- Concept of Sociology of Education
 - Characteristics of Sociology of Education
 - Content of Sociology of Education
 - Role of education in the light of Indian social system.
- (2) Clarify the meaning of religion, both narrow and broad, discuss intimacy between religion and education. Also discuss various forms of Government and there religious system and education.
- 2** Answer any two of the following three questions in about **12**
250 words each.
- (1) Discuss economic system of different types of countries with reference to education..
- (2) Clarify the concept of Democracy and discuss education system in a democratic state.
- (3) Discuss social contribution of Mahatma Gandhi in the light of social change and value education promoted by him.
- 3** Write short notes : (Any three) **12**
- (1) Community education through swadhyaya activities
(2) Feminism : Concept & importance.
(3) Internationalism : Concept & Need
(4) Education for tomorrow and its philosophical bases.
- 4** Answer briefly : **14**
- (1) Give any one definition of sociology of education.
(2) Give meaning of culture
(3) Give names/titles of different economic systems.
(4) Give any one definition of 'Religion'.
(5) What is post-modernism ?
(6) Write activities of Ram Krishna Mission.
(7) Give names of some political systems.